

20. oktoobril 2021 toimunud mälumängu küsimused:

1. J. K. S. Morgenstern nõudis tudengitelt laenutatud raamatute asendamist riulis ühe kindla asjaga, et riulis poleks tühimikke. Tudengid aga alati ei täitnud seda nõuet, mis aga pahandas Morgensterni. Selle peale otsustasid tudengid Morgensternile vimka visata, kogusid kõik tühimike täitmiseks nõutud asjad kokku ja kirjutasid nende peale ühe kokkuvõtva pealkirja. Millega pidid tudengid riulis tühimikke täitma ning mida tudengid nende peale kirjutasid?

Vene kirjaniku **Voldemar Dahli** mälestustes on kirjutatud anekdootlik lugu nn. Morgensterni „puust raamatutest“ (Holzbücher). Nimelt nõudis Morgenstern laenutatud raamatute asendamist riulis puust klotsidega, et ei oleks tühimikke. **Tudengid** aga ei täitnud alati seda nõuet ja siis oli Morgenstern olnud väga pahane. Seepeale kogusid tudengid kõik puust raamatud kokku, panid riulile ritta ja kirjutasid peale „Morgensterni kogutud teosed“ (Morgenstern's Sämtliche Werke).

Vastus: puust raamatud, “Morgensterni kogutud teosed”

2 punkti

2. Mihhail Bulgakovi teose “Meister ja Margarita” Saatana suure balli kuningannale, perenaine Margaritale anti kaela saatana sümboliga ripats. Sama kujuna ilmub J. W von Goethe teoses “Faust” Mefistoteles esimest korda Fausti juurde. Mille või kelle kujutis oli Margaritale antud kaelaehel?

Vastus: Must puudel

1 punkt

3. 2017. aastal lõi platvorm *Latvian Literature* läti kirjanduse tutvustamiseks *London Book Fairil* kampaania, mille kontseptsioon on saanud mitme tunnustuse ja auhinna osaliseks. Kuidas on selle kampaania nimi? Lisapunkt õige kirjaviisi eest.

Vastus: #iamintrovert

2 punkti

4. 2020. aastal antakse Läti kirjanduse aastapremia debüütteoste kategoorias välja auhind autorile, kellenimelist teist Lätis ei ole. Rohelist kanda armastava kirjaniku auhinnavääriline teos jõudis veel sama aasta lõpus eestikeelse lugejani. Kes on see autor ja mis on tema teose eestikeelne pealkiri? Lisapunkti saab, kui nimetate autori perekonnanime eestikeelse tõlke.

Vastus: “Mis siin toimub” R. Varde (varde - konn)

2 punkti

5. Mis oli enim laenutatud eesti autori kirjutatud ilukirjanduslik raamat 2020. aastal?

Vastus: Eia Uus “Tüdrukune”

2 punkti

Rahvaraamatukogude enim laenutatud raamatud 2020:

- 1. Delia Owens, «Kus laulavad langustid», 6012
- 2. Olav Osolin, «Minu esimene elu», 5776
- 3. Eia Uus, «Tüdrukune», 5451
- 4. Piret Raud, «Verihurmade aed», 4842
- 5. Andrus Kivirähk, «Tont ja Facebook», 4543
- 6. Eno Raud, «Sipsik», 4308
- 7. Urve Tinnuri, «Õed», 4071
- 8. Vahur Afanasjev, «Serafima ja Bogdan», 3809
- 9. Susan Luutsalu, «Ka naabrid nutavad», 3741
- 10. Nicola May, «Väike nurgapood», 3618

Allikas: <https://leht.postimees.ee/7177237/mis-on-eelmise-aasta-eesti-menukaimad-raamatud?fbclid=IwAR2Hg8OoL27qyUN9wWhCsHp9J2fNVp6PqUubGkVbzDaM64vVILLw3tauCrA>

6. Alates 1988. aasta sügistalvest kuni selle aasta alguseni seisis Pärnu Mai keskuse fuajee seinal kinosaali ukse kohal ligemale 26 ruutmeetrine pannoo, mille autor on kunstnik Jaak Arro. Pannoo on oma nime saanud ühe eesti luuletaja luulekogu (sisaldab samanimelist luuletust) järgi. Kes on see eesti luuletaja ning mis on selle luulekogu pealkiri?

Vastus: Hando Runnel “Punaste õhtute purpur”

2 punkti

7. 2020. aastal linastus HÖFF (Haapsalu Õudusfilmide Festival) raames meedia poolt kultuslikuks tituleeritud amatöörfilm “Õiglus”, mis räägib ebaõiglaselt vangis istunud Ahtost, kes peale vabanemist tahab õigluse jalule seada. 2021. aastal linastus filmi teine osa “Õiglus 2”, milles Ahto seisab silmitsi uute väljakutsetega. Samuti on tal oma arvamus hea naise leidmise osas. Kust leiab Ahto sõnul kõige parema naise?

Vastus: raamatukogust

1 punkt

8. Alates 1963. aastast on Leipzигis peetud maailma kaunimate raamatute konkurssi. Iga aasta veebruaris koguneb Leipzигis žürii, kes peab umbes 700 raamatu seast 14 parimat välja valima. Konkursil antakse välja 9 medalit: Kuldtäht, kuldmedal, kaks hõbemedalit, viis

pronksmedalit ja lisaks märgitakse ära ka viis kujundust. Eesti on konkursist osa võtnud alates üheksakümnendatest ning selle aja jooksul on koju toodud kaks medalit: 2013. aastal sai Ivar Sakki kujundatud “Tüpopraafia ülevaatlik ajalugu” pronksmedali ja 2020. aastal sai Indrek Sirkeli kujundatud “Lühiajaline igavik” hõbemedali. Missugune Eesti raamat võitis 2021. aastal pronksmedali?

Vastus: “Suvila. Puhkamine ja arhitektuur Eestis 20. sajandil”

Allikas:<https://kultuur.err.ee/1608232872/raamat-eesti-suvilakultuurist-valiti-maailma-kaunimate-raamatute-hulka>

1 punkt

9. Kirjandusfestival Prima Vista annab aastast 2007 välja kirjandusauhinda Esimene Samm. Auhind antakse žürii otsuse alusel parimale trükiajakirjanduses avaldatud ilukirjandusliku debüütteksti autorile. Tänaeni on Esimese Sammu laureaate 15. Iga nimi annab pool punkti.

Vastus:

- **2007 Anti Saar, proosakatkend "Kuidas sa ära läksid ja mina maha jäin" (Vikerkaar 2006, nr 6)**
- **2008 Enor Niinemägi, näidend "Ewiges Wiederschnitzel (daDa-Sein)" (Värske Rõhk, nr 11)**
- **2009 Berit Kaschan, luuletused (Värske Rõhk, nr 16)**
- **2010 Margit Sirenzky, lühijutt "Raadio" (Värske Rõhk, nr 20)**
- **2011 Liisa Saaremäel, luuletekstid "3 epitaafi "Triumfikaare" ainetel" (Värske Rõhk, nr 24)**
- **2012 Silvia Urgas, lühijutt "Lugu Koit Toomest, millel pole Koit Toomega vähimatki pistmist" (Värske Rõhk, nr 25)**
- **2013 Lauri Leet, luuletused (Müürileht nr 23) ja Marie Verdei lühijutud (Värske Rõhk, nr 31)**
- **2014 Erki Lind, lühijutt "Eksisin metsa" (Värske Rõhk, nr 34)**
- **2015 Hanneleele Kaldmaa, lühiproosa (Värske Rõhk, nr 37)**
- **2016 Mart Kuldkepp, novell "Estbröte 1916" (Vikerkaar 2015, nr 7-8)**
- **2017 Berit Petolai, luuletused "Hundid ja vanamehed", "Kolletamispäev" ja "Tütrelle" (Looming 2016, nr 12)**
- **2018 Siret Saava, luuletused (Värske Rõhk, nr 51)**
- **2019 Marju Bakhoff, lühijutt "Fämm fatall" (Värske Rõhk, nr 55)**
- **2020 Liisa Mudist, luuletused (Värske Rõhk, nr 61)**
- **2021 Maryliis Teinfeldt, proosa (Värske Rõhk, nr 64) ja luuletused (Värske Rõhk, nr 68)**

7. 5 punkti

10. 2021. aastal toimus Eestis soome-ugri rahvaste 8. maailmakongress, neli aastat varem 14. soome-ugri kirjanike konverents. Mõlemast kongressist võttis osa ka Arvo Valton, kes on eestindanud palju soome-ugri tekste, muuhulgas udmurdi eepose „Köldösini aeg“ (autor Mihhail Hudjakov), mari „Jugorno“ (Anatoli Spiridonov), komi „Biarmia“ (Kallistrat Žakov)

ja mansi „Jangal-Maa“ (Mihhail Plotnikov). Lisaks sellele, et tegu on soome-ugri rahvaste eepostega, ühendab neid veel üks, eeposte puhul ehk ootamatu tõik.

Vastus: Kõik on originaalis kirjutatud vene keeles ja vastavasse soome-ugri keelde tõlgitud.

Allikas: <https://sirp.ee/s1-artiklid/c7-kirjandus/tolkes-leitud-eeposed/>

1 punkt

11. 2021. aastal oli 130. sünniaastapäev ühel legendaarsel keelemehel. Seda tähistati Tähtvere pargis mälestuspingi avamise ning temast kirjutatud raamatu esitlusega. Kes oli see mees?

Vastus: Villem Ernits

1 punkt

12. Suured eelkäijad on nagu suured puud, kindlad, varjulised ja majesteetlikud. Nad olid enne meid, on seega „alati olnud“ ja ei saa ju kuhugi kaduda. Rahustavalt kõrgub nende kroon üle igava metsapiiri. Nende varju on mõnus minna, nende tüve najale toetuda. Nende kohinast ja mühinast ei mõista sa küll paljutki, aga hea on seda kuulata. See ütleb, et sa oled ainult hetk pikas kees, et sa ei pea muretsema. Kui sa ei teagi, kui sa ei mõistagi, ikka on keegi, kes mõistab, kes teab.

Ja siis teda korraga pole. Seal, kus ta kõrgus, on äkki auk. Halastamatu valgus langeb kohinal sinna, kus õõtsus eile veel rahustav vari. See on nende viimane kingitus: nende kadumine mõjub äratusena. Aeg hakkab otsa saama, sinugi jaoks. Eespool jääb hõredamaks, varsti sul pole enam kellegi varju pageda ega kedagi maamärgiks võtta. Pead navigeerima puhtalt tunde järgi.

Kui tuli teade /.../ surmast, oleksin äkki nagu kuulnud raamatulehtede sahinat. Ja siis ühe raamatu kaane kinniplatsatamist. Suure paksu raamatu, mis pannakse kokku ja lukku ja mida rohkem enam lahti ei tehtagi. Üks epohh. Kuidas ta siis niimoodi, äkki, otsa saab? Suurte aeg. Meistrite aeg. Tunne on, nagu viimaste suurte, viimaste meistrite, aga loodetavasti on see vale. Ehk uusi meistreid lihtsalt ei näe enam, sest igapähele, igal põlvel on omad ja need on need, kes sul on. Ja siis olid. Ja ikkagi jäävad.

Ilmus: 13. augustil ajalehes Sirp

Kellest räägib see tekst? Kes on teksti autor?

Vastus: Jaan Kaplinski, autor Tõnu Õnnepalu

Allikas: <https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c7-kirjandus/suured-puud/>

2 punkti

13. Kes peitub pseudonüümi Luulur taga? Miks on tema viimane teos SA unikaalne?

Vastus: Jaan Malin, ISBNi asemel oli sõrmejalg ning raamatu asemel on tegemist ümbrikuga, mille sees on trükitud ajaleht ja üks paberileht käsitsi kirjutatud luuletusega.

<https://sirp.ee/s1-artiklid/c7-kirjandus/sudamlik-eksperiment/>

2 punkti

14. See Eesti raamatukogu alustas tegevust aastal 1887 ning kuni neljakümnendateni olid selle põhilised lugejad haritlased ja meremehed. Naist, kes luges, peeti laiskvorstiks. Seetõttu lugesid naised tükk aega salaja. Mis raamatukoguga on tegemist? (sõnastust mõelda)

Vastus: Kihnu raamatukogu

<https://klassikaraadio.err.ee/1608252732/raamatuhoidja-kihnu-raamatukogu-on-meretagune-asi>

1 punkt

15. Mis raamatut müüdi Eesti Kirjastuste Liidu edetabeli andmetel aastal 2020 kõige rohkem (11 762 eksemplari)? Lisapunkt kui tead, miks raamatut nii palju osteti. (2 punkti)

Vastus: Heli Illipe-Sootaki "Mina hoolin Eestist!", Maxima kleepsuraamat

<https://kultuur.err.ee/1608105007/2020-aasta-enimmuudud-raamat-oli-heli-illipe-sootaki-mina-hoolin-estist>

2 punkti

16. Millisena kirjeldatakse tulevikuraamatut kirjanik Stanisław Lemi teose "Futurooloogiline kongress" (1971) peategelasele Ijon Tichyile, kes ärkab ühtäkki aastas 2039?

Vastus: piisab vast, kui ütlevad, et tulevikuraamatud on söödavad

Tsitaat: *Books are no longer read but eaten, not made of paper but of some informational substance, fully digestible, sugar coated.*

1 punkt

Viigiküsimused

17. Selle 1965. aastal avaldatud romaani ainetel tehtud film jõudis kinodesse 2021. aasta sügisel. Romaani tegevus toimub tulevikus, mil universum on jaotatud feodideks, mida valitsevad omavahel võistlevad aadlikojad. Loo tegevus toimub Arrakise planeedil, mille elanikud fremenid kutsuvad romaani kangelast Lisan al-Gaibks, mis tähendab “Hääl välismaailmast”. Mis romaaniga on tegemist?

Vastus: Frank Herbert “Düün”

1 punkt

18. Kelle elust jutustab Eesti Draamateatris mängitav Jaan Unduski näidendi põhjal lavastatud (lavastaja Hendrik Toompere) “Suur Siberimaa”?

Vastus: Jaan Kross

1 punkt

19. Millise raamatukogu ees asub Juri Lotmanile pühendatud mälestusmärk?

Vastus: Tartu Ülikooli raamatukogu

1 punkt

Punkte kokku: 30,5, lisaküsimustega 33,5